

Laukaan perusopetuksen
läsnäolon tukemisen
ja poissaoloihin puuttumisen malli

Tukimateriaali kouluille

Sisällys

1 Läsnaolon tukeminen ja poissaolojen ennaltaehkäisy	3
2 Varhaiseen puuttumiseen ohjaavia merkkejä	4
3 Poissaoloihin puuttuminen	5
3.1 Varhainen puuttuminen huolen herätessä.....	5
3.2 Poissaolojen tuntiraja täyttyy.....	6
3.3 Poissaolot jatkuvat.....	7
Lähteet:	8
Hyödyllisiä linkkejä:	8
Liite 1. Kouluun kiinnittyminen ja oppilaan ja huoltajan osallisuuden tukeminen.....	9
Liite 2. Kartoituskysely huoltajalle ja opettajalle	13
Liite 3. Kartoituskysely oppilaalle	15
Liite 4: Muistilista luokanopettajalle/luokanohjaajalle	17

1 Läsnaölon tukeminen ja poissaolojen ennaltaehkäisy

Laukaan poissaoloihin puuttumisen mallin perustana ovat läsnaölon tukeminen ja poissaolojen ennaltaehkäisy. Läsnaöloa tukevia toimintatapoja ovat esimerkiksi:

- Hyvä ja lämmin vuorovaikutus oppilaiden ja aikuisten välillä. Vuorovaikutusta voi jokainen aikuinen edistää päivittäisessä työssään. Kohtaa oppilaat yksilöinä ja näe vahvuudet sekä anna runsaasti myönteistä palautetta!
- Sujuva yhteistyö ja lämmin vuorovaikutus kotien ja koulun välillä (aktiivinen yhteydenpito, myönteinen palaute, vanhempainillat, muut vanhempia osallistavat tapahtumat, vanhempien mahdollisuus vaikuttaa yhteistyöhön ja koulun toimintaan)
- Koulun myönteinen ja hyvinvointia edistävä toimintakulttuuri ja erilaiset toimintamallit (esim. Huomaa hyvä, Yhteispeli, ProKoulu).
- Oppilaiden turvallisesta koulupäivästä huolehtiminen sekä suojaaminen kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä suunnitelmien mukaisesti.
- Oppilaiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen ja edistäminen (esim. jatkuva ryhmäyttäminen, oppilaskunta-, tukioppilas-, vastuuoppilas-, liikuttajaoppilas- ja kummiluokkatointa, yhteiset talkoot ja tapahtumat, juhlakulttuuri, erilaiset mahdollisuudet vaikuttaa koulun toimintaan). Lisää vinkkejä osallisuuden tunteen tukemiseen [liitteessä 1](#).
- Hyvinvointiaiheet oppitunnit, teemapäivät ja tempaukset
- Yhteisöllinen opiskeluhuolto: Yhteisöllisen toiminnan pitkäjänteinen suunnittelu yhteistyössä kaikkien koulussa toimivien kanssa. Kokoukset aikataulutetaan ajoissa, ja kutsut lähetetään kattavalle osallistujajoukolle, johon kuuluvat myös oppilas- ja huoltajaedustus. Yhteisölliseen toimintaan voi nostaa teemoja myös esim. Hyvinvointiopetuksen vuosikellosta, erilaisista vuoden kulkuun ja kalenteriin kuuluvista tapahtumista, järjestöjen nostamista teemapäivistä ja –viikoista tai muista ajankohtaisista tapahtumista. Poissaoloja tarkastellaan ilmiönä lukukauden puolivälissä ennaltaehkäisevästä näkökulmasta.
- Poissaolojen ajantasainen merkitseminen sekä luokkatasoinen seuranta kuukausittain. Varhainen puuttuminen sekä tukitoimien suunnittelu ohjeistuksen mukaisesti
- Koulussa tehtävä nuorisotyö: Kivijalkana aito, suunnitelmallinen yhteistyö kouluyhteisössä. Matalan kynnyksen kohtaamiset, oppilaiden osallisuuden, yhteisöllisyyden ja kouluun kiinnittymisen tukeminen, monipuoliset työtavat.
- Ohjattu välituntitoiminta ja muut monipuoliset mahdollisuudet viettää välitunteja
- On tärkeää miettiä, mistä syistä oppilaat tulevat kouluun, tunnistaa koulun vahvuudet ja vahvistaa niitä edelleen!

2 Varhaiseen puuttumiseen ohjaavia merkkejä

Poissaolojen merkitseminen on kaikkien opettajien vastuulla. Luokkakohdastaisten poissaolojen säännöllinen seurantavastuu on luokanohjaajalla ja luokanopettajalla. Oppivelvollisuuslain (1214/2020) mukaan koulutuksen järjestäjän on ”seurattava oppivelvollisen opintojen edistymistä ja ilmoitettava oppivelvollisen huoltajalle ja muulle lailliselle edustajalle, jos oppivelvollinen ei suorita opintojaan opiskelusuunnitelmansa mukaisesti” (12 §). Lisäksi ”opetuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti. Opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.” (PoL 26§)

Luokanopettaja/luokanohjaaja seuraa valvontaryhmänsä poissaoloja. Poissaoloja tarkastellaan vähintään kuukausittain, mistä perusopetuksen suunnittelija lähettää muistutusviestin. Tarkastelussa huomioidaan sekä yksittäisten oppilaiden että koko ryhmän tilanne pitäen mielessä sekä poissaolojen määrä että laatu. Myös ne opettajat, jotka eivät ole luokanohjaajia, tarkastelevat poissaolotilannetta omien opetusryhmiensä kohdalta ja kertovat havainnoistaan luokanohjaajille.

Tarkastele erityisesti seuraavia merkkejä poissaoloihin ja käyttäytymiseen liittyen:

Huolta herättävät poissaolot:

- Luvattomat poissaolot -> Ota puheeksi heti!
- Selvittämättömät tai puutteellisesti selvitetty poissaolot -> Selvitä todellinen syy!
- Toistuvat poissaolot tietyssä viikonpäivänä tai tietyltä oppitunnilta. (Aineenopettaja on yhteydessä luokanohjaajaan, jos havaitsee runsaita poissaoloja omassa oppiaineessaan.)
- Poissaolot päivinä, jolloin on koe tai esitelmä
- Toistuvat valittelut pääkivusta, huonosta olostaj jne., lisääntyneet terkkarikäynnit
- Toistuvat myöhästymiset
- Oppitunnilta ja koulusta poistuminen kesken päivän
- Jatkuva yhteydenpito kotiin koulupäivän aikana
- Koululla hengailu menemättä oppitunneille
- Vaikeus palata kouluun sairauspoissaolon tai loman jälkeen

Lähde: Sergejeff ym. 2020: 5

Varhaiset käyttäytymiseen liittyvät poissaolomerkit:

- Koulun lähtemisen vaikeus aamuisin
- Vaikeudet mennä tai siirtyä tietyille tunneille, tunneilta toiselle, välitunneille tai ruokalaan
- Toistuva ahdinko luokassa tai perheestä erotessa
- Toistuvat pyynnöt saada soittaa huoltajalle/muulle läheiselle päivän aikana
- Yhtäkkäinen arvosanojen heikentyminen tai töiden loppuun saattamisen vaikeudet
- Yhtäkkäinen muutos käyttäytymisessä tai persoonassa
- Vanhempien käyttäytyminen: lapsen käyttäytymisen toistuva selittäminen jne.
 - Nämä merkit voivat kertoa myös muista ongelmista, kuten mielenterveyden ongelmista tai kaltoinkohtelusta.

Lähde: Pelkonen, J. 2021

3 Poissaoloihin puuttuminen

3.1 Varhainen puuttuminen huolen herätessä

Varhainen puuttuminen on olennainen asia poissaolojen lisääntymisen ehkäisemisessä. Huolta herättävät merkit saattavat ennakoivat pidempiä poissaolojaksoja, ja merkkeihin puututaan jo heti niitä havaitessa, vaikka tuntirajan täyttymiseen olisikin vielä matkaa.

Kun havaitset oppilaan poissaoloissa huolta herättäviä merkkejä, keskustele poissaoloista ensin oppilaan ja sitten huoltajan kanssa. Voit käydä oppilaan kanssa läpi viime aikojen poissaolomerkinnät ja muut huolta aiheuttaneet havaintosi. Kerro, miksi olet huolissasi oppilaan poissaoloista ja miksi on tärkeää, että niistä jutellaan. Kuuntele, mitä oppilaalla on sanottavana ja onko hänellä itsellään huolta omasta tilanteestaan. Kysy, miten koulu voisi auttaa siinä, että koulussa olisi helppo olla. Kerro oppilaalle, että otat yhteyttä hänen huoltajaansa. Kerro myös, että seuraat hänen poissaolons tarkemmin lähiviikkoina (esim. kolmen viikon ajan) ja että asiaan palataan, mikäli huolta ilmenee edelleen. Kannusta koulunkäyntiin myönteiseen sävyyn. Mikäli oppilas ilmaisee akuutimpaa huolen aiheutta, ohjaa oppilas opiskeluhuollon palveluihin.

Ota yhteyttä huoltajaan mieluiten puhelimitse ja ilmaise huolesi oppilaan poissaoloihin liittyvistä asioista. Kerro huoltajalle, mitkä asiat ovat herättäneet huolesi ja keskustelkaa, ovatko huoltajat huomanneet samoja asioita, miten oppilaan koulunkäynti näyttäytyy kotona ja onko heillä itsellään huolta. Pohtikaa yhdessä, miten oppilaan koulunkäyntiä voidaan tukea sekä kodin että koulun toimesta. (Opettajan avuksi esim. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen valikko, https://peda.net/laukaa/pops/luku7/7-2_yleinen-tuki/ko/o). Huoltajat voivat puolestaan tukea koulunkäyntiä esimerkiksi hyvällä keskusteluyhteydellä lapsen/nuoren kanssa, säännöllisellä ateriarhythmillä ja terveellisellä ruokavaliolla, normaalilla vuorokausirytmillä (riittävä uni ja pelaamisen rajoittaminen yöaikaan) sekä liikkumisella ja harrastuksilla (Sergejeff ym. 2019). Huoltajalle voi kertoa myös OH-palveluista lapsen/nuoren tueksi.

Kerro oppilaalle ja huoltajalle, että kirjaat havainnot Wilma-muistioon, joka lähtökohtaisesti julkaistaan muistion kirjaajalle, oppilaalle ja huoltajalle. Sopikaa, kenelle muulle kirjauksen on tarpeellista näkyä ja valitse heidät muistion pudotusvalikoista ja/tai kirjoita, keneen koulun ulkopuoliseen otetaan yhteyttä (esim. HyPe). Vähintään julkaisulupa kannattaa kysyä sille OH-toimijalle, jonka palveluihin oppilasta ohjataan. Mieti myös, tarvitaanko julkaisulupa esim. erityisopettajalle ja/tai opinto-ohjajalle.

Avaa Wilmaan Poissaolojen seuranta –muistio. Merkitse kohtaan Aihe lyhyesti, mistä syystä seuranta tehdään (esim. luvattomat poissaolot). Kirjaa ylös oppilaan, huoltajan ja omat havaintosi. Mikäli kenenäkään ei ole huolta tilanteesta, voit laittaa rastin kohtaan ”Ei huolta, ei toimenpiteitä tässä vaiheessa”. Seuranta koskevat merkinnät voit tässä tapauksessa jättää tekemättä ja täyttää seuraavaksi julkaisukohdan. Mikäli huolta on, kirjataan mahdolliset sovitut tukitoimenpiteet sekä seurantapäivämäärä. Tukitoimia ja muita toimenpiteitä sovittaessa varmistetaan oppilaalta itseltään, että hänellä on selkeä käsitys siitä, mitä konkreettisesti on sovittu. Seurantapäivän koittaessa tarkista tilanne, kirjaa havainnot ja sovi tarvittaessa uusista toimenpiteistä oppilaan ja huoltajan kanssa. Merkitse sovitut julkaisuluvat ja julkaise muistio huoltajalle ja oppilaalle.

Huolen merkkeihin liittyvä seuranta ja tukitoimenpiteet kirjataan omaan muistioonsa. Mikäli oppilaalla merkkien jälkeen täyttyy 50 tunnin poissaoloraja, avataan uusi muistio omalla otsikollaan.

3.2 Poissaolojen tuntiraja täyttyy

Jos oppilaalla täyttyy 50 poissaolotuntia lukukaudessa, asia otetaan puheeksi. Syyslukukaudella tarkastellaan ko. lukukauden poissaolokertymää, ja toiminta käynnistetään mallin tuntirajojen kohdalle määriteltyjen ohjeiden mukaisesti. Kevätlukukaudella tarkastellaan samalla tavoin ko. lukukauden tuntimääriä kuitenkin niin, että mikäli syys- ja kevätlukukauden yhteenlaskettu poissaolomäärä ylittää 50 tuntia tammikuun aikana tai heti helmikuun alussa, otetaan poissaolot puheeksi tuntirajaan nojaten. Tämän jälkeen seurataan kevätlukukaudella kertynyttä poissaolomäärää. Kaiken kaikkiaan poissaolomallin tuntirajat ovat viimeinen ajankohta, jossa poissaolot otetaan puheeksi – yhteyttä voi ottaa aiemminkin, jos huoli herää. Esim. 1,5 viikon sairauspoissaolo, joka ei kuitenkaan ylitä 50 tunnin rajaa, voi olla tarpeellinen hetki yhteydenottoon ja sen selvittämiseen, tarvitseeko oppilas tukea opintoihinsa.

Keskustele ensin oppilaan ja sitten huoltajan kanssa. On melko todennäköistä, että tuntiraja täyttyy selvitetystä poissaoloista (esim. flunssa ja lomamatka). Siksi onkin hyvä tuoda keskustelussa esiin, että kaikkiin otetaan yhteyttä viimeistään tuntirajan täytyessä ja ettet ota yhteyttä poissaolojen uudelleen selvittämisen vuoksi, vaan siksi, että voitte jutella siitä, tarvitseeko oppilas tukea opintoihinsa poissaolojen jälkeen. Lisäksi varmistetaan, että oppilas on päässyt poissaolojen jälkeen takaisin porukkaan. Avaa **uusi** Poissaolojen seuranta -muistio ja merkitse Aihe lyhyesti -kohtaan Poissaolotunnit 50h. Kirjaa ylös oppilaan, huoltajan ja opettajan havaintoja tilanteesta. Mikäli keskusteluissa ei nouse esiin huolenaiheita, kirjaa havainnot Wilman Poissaolojen seuranta –muistioon ja merkitse rasti kohtaan ”Ei huolta, ei toimenpiteitä tässä vaiheessa”. Asiaan palataan heti, jos huolta ilmenee.

Mikäli keskustelussa oppilaan ja/tai huoltajan kanssa herää huolta esim. opintojen etenemisestä, oppilaan terveydentilasta tai koulumotivaatiosta, kutsutaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa koolle monialainen asiantuntijaryhmä (OPHL 14§ ja 19§), johon kutsuttavat osallistujat harkitaan tapauskohtaisesti.

Kokoontumisessa (tai sitä ennen/sen jälkeen) kartoitetaan oppilaan tilanne. Vaihtoehtoja havainnointiin ja keskustelun lisäksi:

- Kartoituskyselyt huoltajalle/opettajalle ja oppilaalle, kts. liitteet 2 ja 3, sähköiset versiot erityisopettajilla
- Poissaolojen syiden selvittämisen välineet SRAS-R ja ISAP, kysy koulukuraattorilta
- Lisäksi osoitteesta <https://toimintakykyarvio.fi/> löytyy anonymisti täytettävä Valterin koulunkäyntikyvyn arviointiseula sekä toimintakykyarvio, joka kartoittaa oppilaan, huoltajan ja ammattihenkilöiden yhteistä näkemystä oppilaan toimintakyvystä.

Lisäksi kartoitetaan tähän mennessä saatu tuki ja päätetään, millä keinoin oppilaan koulunkäyntiä tuetaan. Tarkistetaan pedagogisen tuen taso. Sovitaan tarvittaessa mahdollisesta yhteydenotosta perheneuvolaan tai sosiaalihuoltolain mukaisesta yhteydenotosta tuen tarpeen arvioimiseksi. Lastensuojeluilmoitus tehdään tarvittaessa ([LsL25§](#)).

Sovitaan seurannasta ja vastuuhenkilöstä. Kokoontumisesta kirjataan Opiskeluhoitokertomus – muistio.

Muistilista liittyen monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamiseen ja toimintaan:

- Ryhmän kokoaa se, jolla huoli herää. Oppilaan luokanopettajaa/luokanohjaajaa on informoitava asiasta, jos hän ei ole ryhmän kokoaja.
- Yksilökohtaiseen asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. ([OPHL19§](#))
- Ryhmä koostuu eri alojen ammattilaisista riippuen tilanteesta. Mukana koulusta luokanopettaja tai -ohjaaja sekä oppilashuollon jäsen.
- Sovitaan vastuuhenkilö, joka huolehtii tapaamisten kirjaamisesta, koollekutsumisesta sekä sisällöistä
- Jokaiselle tapaamiselle sovitaan etukäteen aihe sekä tavoite.
- Ensimmäisellä kerralla sovitaan myös tulevat tapaamiset ja opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tiedonsiirto.

Lähde: Marke Hietanen-Peltola, ylilääkäri THL

3.3 Poissaolot jatkuvat

Mikäli seurannassa todetaan, että huolta aiheuttavat poissaolot jatkuvat **tai** oppilaalla täyttyy **100** poissaolotuntia lukukaudessa, tilannetta tarkastellaan uudelleen. Syyslukukaudella tarkastellaan ko. lukukauden poissaolokertymää, ja toiminta käynnistetään mallin tuntirajojen kohdalle määriteltyjen ohjeiden mukaisesti. Kevätlukukaudella tarkastellaan samalla tavoin ko. lukukauden tuntimääriä kuitenkin niin, että mikäli syys- ja kevätlukukauden yhteenlaskettu poissaolomäärä ylittää 100 tuntia tammikuun aikana tai heti helmikuun alussa, otetaan poissaolot puheeksi tuntirajaan nojaten.

Asia otetaan puheeksi oppilaan ja huoltajan kanssa. Mikäli tilanne ei herätä huolta (esim. poissaolot johtuvat liikuntaleireistä ja koulutyö etenee vaikeuksitta), avataan **uusi** Poissaoloihin puuttuminen -muistio ja kirjataan havainnot sekä Ei huolta, ei toimenpiteitä tässä vaiheessa -rasti kuten 50 tunnin kohdalla. Aihe lyhyesti -kohtaan kirjoitetaan Poissaolotunnit 100h. Mikäli pienäkin huolta ilmenee, todetaan, että poissaolojen määrän takia tilannetta kannattaa miettiä yhdessä myös muiden asiantuntijoiden kanssa, jotta oppilaan opinnot ja kouluun kiinnittyminen eivät vaarannu. Ryhmän koolle kutsuminen kirjataan muistioon.

LO tai aiemmin valittu vastuuhenkilö kutsuu yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa koolle monialaisen asiantuntijaryhmän. Tilanteessa voidaan konsultoida ja/tai kutsua mukaan myös muita kuin aiemmin mukana olleita monialaisia asiantuntijoita (esim. lapsen sosiaalityöntekijä tai HyPen toimijat). Tapaamisessa kerrataan mahdollinen annettu tuki ja sen vaikutukset ja tarjotaan intensiivisempää tukea, esim.

- Yksilöllisesti mietittävät pedagogiset ratkaisut, esim.
 - ☐ Yleinen/tehostettu/erityinen tuki
 - ☐ Nepsy-ohjaus
 - ☐ [CICO](#) – Check in, Check out
 - ☐ Lyhennetty koulupäivä PoL 18§
 - ☐ Verkkoavusteisen opetuksen mahdollisuudet
 - ☐ [JOPO](#)
 - ☐ [Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu](#)
- OH-palvelut
- HyPen palvelut

Sovitaan vastuuhenkilöstä ja seurannasta. Sovitut asiat ja vastuut kirjataan palaverista kirjattavaan Opiskeluhoitokertomus -muistioon. Huolen jatkuessa tai jos tukitoimet ja seuranta eivät riitä, tehdään sosiaalihoitolaan mukainen yhteydenotto tuen tarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus.

Liitteessä 4 on muistilista poissaoloihin puuttumiseen liittyvistä mahdollisista toimenpiteistä luokanopettajalle/luokanohjaajalle.

Lähteet:

Pelkonen, Jenni. 2021. AVI:n koulutus: Kouluun kiinnittyminen ja koulupoissaolot

Sergejeff, Johanna; Mantila, Harri & Pilbacka-Rönkä, Tiina. 2020. Tuettua verkko-opetusta erityis-tilanteissa. Tuuve-loppuraportti. – https://www.valteri.fi/wp-content/uploads/2017/04/Tuuve_loppuraportti.pdf 31.12.2021

Hyödyllisiä linkkejä:

Koulupoissaolojen interventiotaulukko perusopetusikäisille http://www.socca.fi/files/7926/Koulupoissaolojen_interventiotaulukko_perusopetusikaisille.pdf (Kearneyn SRAS-R-kyselyn poissaolosyiden mukaisesti jaoteltu)

Koulua käymättömät oppilaat – Pieni opas koulunkäynnin tueksi. – http://www.tuuve.fi/wp-content/uploads/2019/04/Koulukaymattomatoppilaat_opas.pdf (opas on kirjoitettu osana Tuuve- ja Monni Online -hankkeita).

Liite 1. Kouluun kiinnittyminen ja oppilaan ja huoltajan osallisuuden tukeminen

Kouluun kiinnittyminen rakentuu vuorovaikutuksessa eri tasoilla

Osallisuuden tunne syntyy myönteisistä kohtaamisen kokemuksista arjessa.

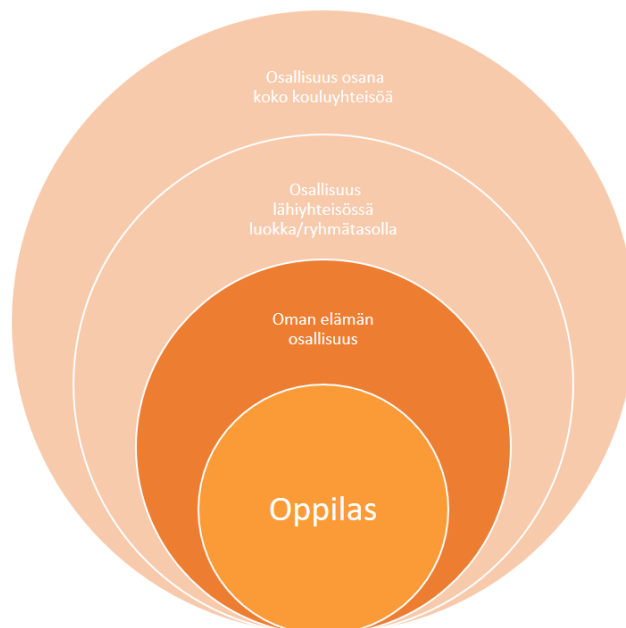

Oppilaan osallisuuden tunteen rakentuminen

Jokainen
koulupäivä
#on
tärkeä

Oman elämän osallisuus (taso 1)

- Saan olla sellainen kuin haluan.
- Minua kunnioitetaan ja arvostetaan sellaisena kuin olen.
- Koulun aikuiset ovat kiinnostuneita minun kuulumisistani.
- Vahvuuteni huomioidaan ja minua kannustetaan sopivan kokoiisiin haasteisiin.
- Minua keuhataan, kannustetaan ja minulle annetaan palautetta.
- Minut huomioidaan ja minua kuullaan (ikätasoisesti) itseäni liittyvissä asioissa ja palaverissa.
- Saan turvallisesti olla eri mieltä.
- Opin ja kehitän valmiuksia omien tunteideni ja toimintani tunnistamiseen ja läpikäymiseen.

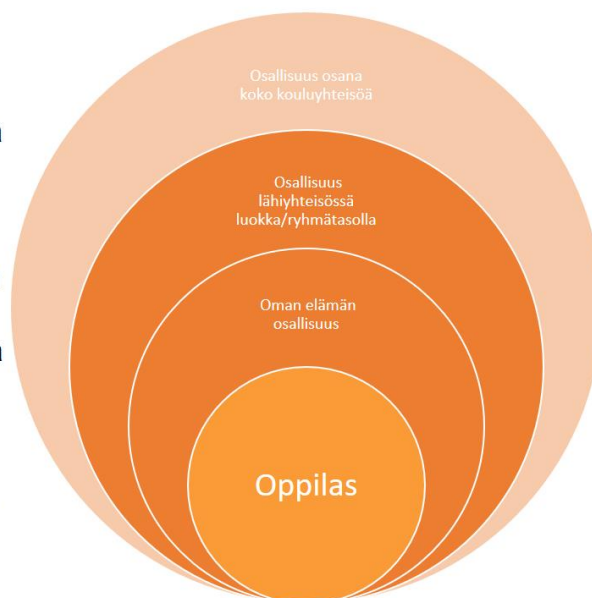

Oppilaan osallisuuden tunteen rakentuminen

Jokainen
koulupäivä
#on
tärkeä

Ryhmä- ja luokkayhteisössä (taso 2)

- Jokainen on arvokas osa yhteisöä sellaisena kuin on.
- Kaikki otetaan mukaan yhteisiin juttuihin ja kaikkien kanssa toimitaan.
- Kaikki ovat saman arvoisia riippumatta siitä, kuka on pienin/isoin, rohkein/hiljaisin jne.
- Järjestetään koko luokan yhteistä toimintaa, joka tukee yhteisöllisyyttä ja ryhmäytymistä.
- Luokassa on yhteisiä projekteja, joissa kaikille löytyy oma sopiva rooli yhteisen tavoitteen eteen.
- Opettaja luo mahdollisuuksia, joissa osallisuutta ja toimijuutta voi tapahtua.

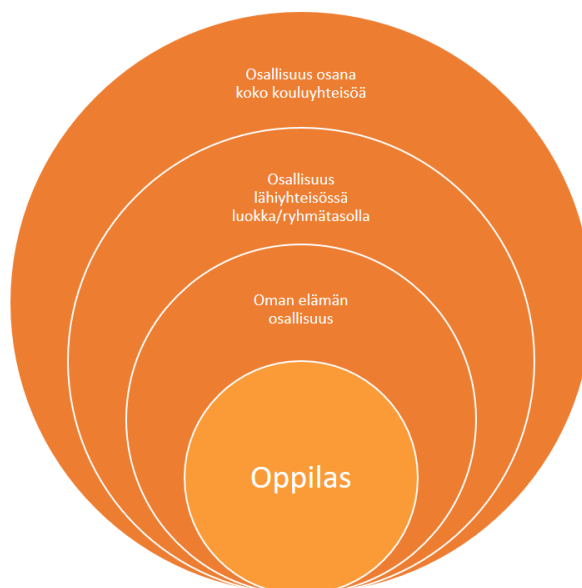

Oppilaan osallisuuden tunteen rakentuminen

Jokainen
koulupäivä
#on
tärkeä

Kouluyhteisössä (taso 3)

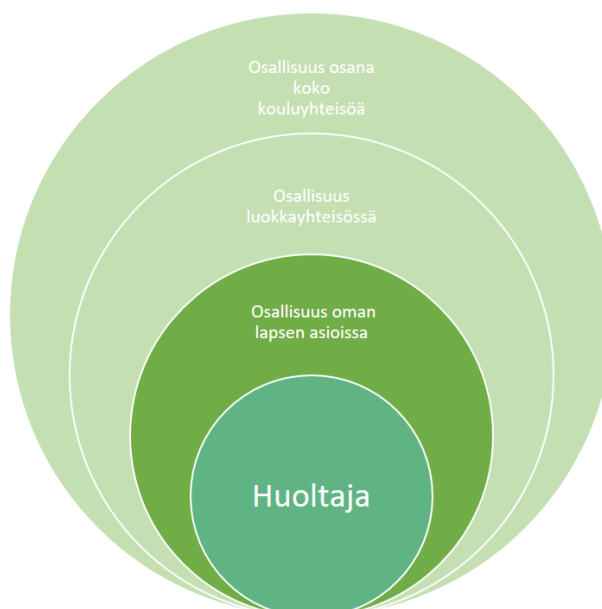
- Osallisuuden edistäminen on kirjattu suunnitelmiin.
- Osallisuuden edistäminen on koulun aikuisten ääneen puhuttu toimintatapa, johon kaikki sitoutuvat.
- Koulussa järjestetään koko koulun yhteisöllisyyttä ja ryhmäytymistä tukevia toimintoja.
- Koulussa järjestelmällisesti tarjotaan oppilaille erilaisia mahdollisuuksia osallistua ja tuoda ääntään esiin myös oppilaskuntatoiminnan rinnalla (esim. ideapostilaatikko).
- Oppilaiden ideoihin ja viiheisiin tartutaan ja niitä käsitellään yhdessä > oppilas saa tietää, miten asia etenee.

Huoltajan osallisuuden tunteen rakentuminen

Lapsen asioissa (taso 1)

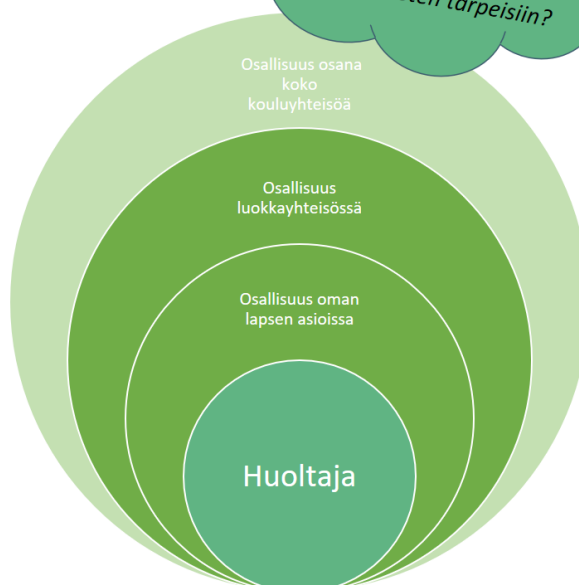
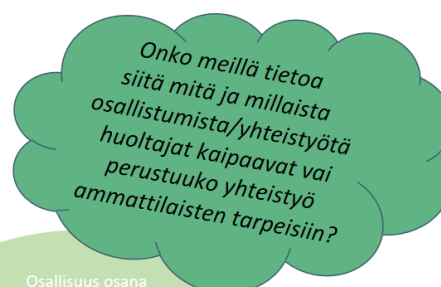
- Tunnen että mielipidettäni kuullaan ja asiantuntijuuttani lapsen asioissa arvostetaan.
- Oppilas-huoltaja-opettaja -keskustelut arjessa (ei vasta sitten, kun ongelmia havaittu).
- Saan positiivista palautetta lapsestani (esim. wilma-merkintöjen kautta ja tavatessa), mikä kasvattaa itseluottamustani lasten koulupolun tukemisessa.
- Koulupolkua tuetaan yhdessä, yhteistyössä, samaan suuntaan.
- Koen, että hankalia tilanteita pyritään ratkomaan yhteistyössä, arvostaen ja kunnioittaen.
- Opettaja on tietoinen kunnioittavan kohtaamisen merkityksestä yhteistyölle.

Huoltajan osallisuuden tunteen rakentuminen

Luokkayhteisön tasolla (taso 2)

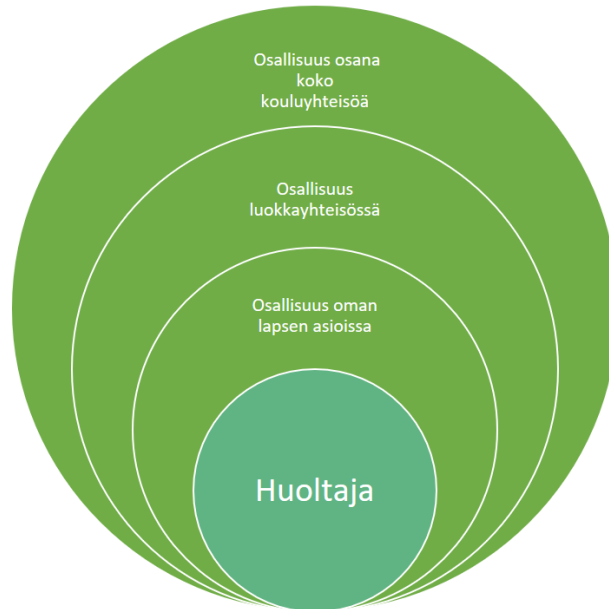
- Aito tutustuminen pohjana ja yhteistyön mahdollistajana
- Yhteisölliset, toiminnalliset vanhempainillat jotka kytkeytyvät luokan tilanteisiin ja ilmiöihin. Myös oppilaat voivat olla mukana osallistujina ja toteuttajina.
- Vanhempien oman osaamisen ja kiinnostuksen hyödyntäminen > miten haluaisit osallistua.
- Viestintä: säännöllisesti tietoa huoltajille luokan tilanteesta, ilmapiiristä, ystävyysuhteista.
- Vanhempien asiantuntemus ja osallisuus erityisesti negatiivisten ilmiöiden käsittelyssä > yhdessä ratkaisuja.

Huoltajan osallisuuden tunteen rakentuminen

Kouluyhteisön tasolla (taso 3)

- Kiinnitetään huomiota siihen, että koulun henkilökunta tulee tutuiksi huoltajille.
- Huoltajien ottaminen mukaan koko koulun projekteihin ja esim. monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin.
- Koulun asioista tiedottaminen > mietitään huoltajan kannalta.
- Koulussa täytyy olla mahdollistajia ja osallisuutta tukevia rakenteita ja siihen sopivat resurssit ja raamit.
- Halukkaista huoltajista "asiantuntijapankki" koulun käyttöön, joiden puoleen voi kääntyä esim. ammatteja esitellessä tai ratkomaan koulun ilmiöitä (vanhempainyhdistys).

Liitteen 1 materiaalit tehty Sitouttava kouluyhteisötyö –hankkeessa.

Liite 2. Kartoituskysely huoltajalle ja opettajalle

(Keskusteluohje seuraavalla sivulla)

Pvm: _____

Merkitse, millaista huolta tunnet lapsesi/oppilaasi koulunkäynnistä.

1. Ei lainkaan huolta
2. Jonkin verran huolta
3. Paljon huolta

	1	2	3
Vastaaja: Huoltaja ☐ Opettaja ☐			
Lapsen kaverisuhteet ja/tai koulukiusaaminen			
Tunne- ja vuorovaikutustaidot			
Koulumotivaatio			
Oppiminen			
Koulunkäynnin sujuminen, esim. läksyjen tekeminen, opiskeluvälineistä huolehtiminen			
Tuntityöskentely, esim. työskentelyn aloittaminen/ylläpitäminen, ryhmätyöt			
Koulun kuormittavuus, jaksaminen koulussa tai kotona koulupäivien jälkeen			
Tiettyihin opettajiin ja/tai oppiaineisiin liittyvät asiat			
Muihin koulun tilanteisiin (esim. ruokailu, välitunnit, juhlat, wc-käynnit) liittyvät asiat			
Poissaolot ja myöhästely			
Käyttäytyminen			
Päivärytmiin liittyvät asiat, kuten vuorokausirytmä, kotiintuloajat, ruokailu ja ruutuaika			
Lapsen terveyteen liittyvät asiat			
Yhteistyö kodin ja koulun välillä			
Jokin muu, mikä?			

Mitkä ovat lapsen vahvuuksia ja asioita, jotka sujuvat hyvin?

Muita asioita, joita haluat tuoda esiin lapsesi/oppilaasi koulunkäynnistä:

Lomakkeiden täyttämisen jälkeen keskustellaan yhdessä:

1. Mitä oppilas itse ajattelee omasta koulunkäynnistään? Mitkä ovat hänen vahvuuksiaan ja minkä asioiden hän haluaisi muuttuvan?
2. Keskustellaan lomakkeiden pohjalta niistä tekijöistä, joista oppilas, huoltaja ja opettaja ovat eniten huolissaan sekä niistä osa-alueista, jotka oppilas, huoltaja ja opettaja ovat arvioineet eri tavoin. Mistä erot voisivat johtua? Millaisena oppilaan tilanne näyttäytyy kotona ja koulussa?
3. Pohditaan, miten huolta aiheuttaviin tekijöihin voitaisiin vaikuttaa. Asetetaan yhteiset tavoitteet ja pohditaan, mitä oppilas, huoltaja, koulu ja muut toimijat voisivat tehdä asian ratkaisemiseksi.
4. Huolenaiheet, tavoitteet ja tuen keinot kirjataan palaverista kirjoitettavaan muistioon. Alukartoituskyselyt säilytetään seurantaa varten.

Liite 3. Kartoituskysely oppilaalle**Pvm:** _____

Millaista huolta koet omasta koulunkäynnistäsi? Merkitse rastilla.

1. Ei huolta
2. Jonkin verran huolta
3. Paljon huolta

Minua mietityttävät/ huolestuttavat omassa koulunkäynnissäni...	1	2	3
Kaveriasiat			
Koulukiusaaminen			
Koulussa viihtyminen ja halu käydä koulua			
Uusien asioiden oppiminen			
Koululaisen taidot, esim. läksyistä tai omista tavaroista huolehtiminen			
Tuntityöhön liittyvät asiat, esim. työn aloittaminen, viittaaminen ja vastaaminen, ryhmätyöt			
Jaksaminen koulussa tai kotona koulupäivien jälkeen			
Joihinkin opettajiin ja/tai oppiaineisiin liittyvät asiat			
Muihin koulun tilanteisiin liittyvät asiat, esim. ruokailu, välitunnit, juhlat, wc-käynnit			
Poissaolot ja myöhästely			
Oma käyttäytymiseni koulussa ja/tai kotona			
Päivärytmiini liittyvät asiat, kuten nukkuminen, ruokailuajat tai ruutu-aika			
Terveyteeni liittyvät asiat			
Jokin muu, mikä? Kirjoita alle.			

Mitä itse ajattelet omasta koulunkäynnistäsi?

Mitkä asiat koulun ulkopuolella ovat sinulla hyvin ja tuottavat iloa?

Mitkä asiat koulussa ovat sinun vahvuuksiasi ja hyvin sujuvia asioita?

Minkä asioiden haluaisit elämässäsi muuttuvan?

Kuka on kotona, koulussa tai vapaa-ajalla sellainen luotettava aikuinen, jolle voit kertoa mieltäsi painavista asioista?

Liite 4: Muistilista luokanopettajalle/luokanohjaajalle

Mitä toimia poissaoloihin puuttumiseksi on tehty?

- ☐ Oppilaan kanssa keskusteltu
- ☐ Huoltajan kanssa keskusteltu
- ☐ Poissaolojen seuranta –muistio oikealla otsikolla luotu ja kirjaus aloitettu
- ☐ Mahdollisista rästitehtävistä sopiminen (yhteistyössä oppilaan ja eri aineiden opettajien kanssa)
- ☐ Yleisen tuen keinoja otettu käyttöön (kts. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen valikko https://peda.net/laukaa/pops/luku7/7-2_yleinen-tuki/ko/o)
- ☐ Erityisopettajan konsultointi
- ☐ Oppilaalla on
 - ☐ Pedagoginen arvio
 - ☐ Oppimissuunnitelma
 - ☐ Tehostettua tukea
 - ☐ Erityistä tukea
- ☐ Opiskeluhooltohenkilöstön konsultointi
 - ☐ Koulukuraattori
 - ☐ Koulupsykologi
 - ☐ Kouluterveydenhoitaja
- ☐ Oppilas ohjattu opiskeluhooldopalveluihin
 - ☐ Koulukuraattori
 - ☐ Koulupsykologi
 - ☐ Kouluterveydenhoitaja
- ☐ Kartoituskysely oppilaalle, huoltajalle ja opettajalle
- ☐ Kyselylomake poissaolojen syiden selvittämiseksi (ISAP tai SRA-S)
- ☐ Monialainen yksilökohtainen oppilashuoldopalaveri, jossa sovittu toimenpiteistä
- ☐ HyPen toimijoiden konsultointi
- ☐ Perheneuvolan konsultointi
- ☐ Lastensuojelun konsultointi
- ☐ Muun asiantuntijan konsultointi, kuka_____?
- ☐ Sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tuen tarpeen arvioimiseksi yhdessä huoltajan kanssa
- ☐ Lastensuojeluilmoitus